

Regnskogsparadokset

Skog vernes når eier forventer kompensasjon, men kompensasjon er unødvendig så lenge skogen uansett vernes.

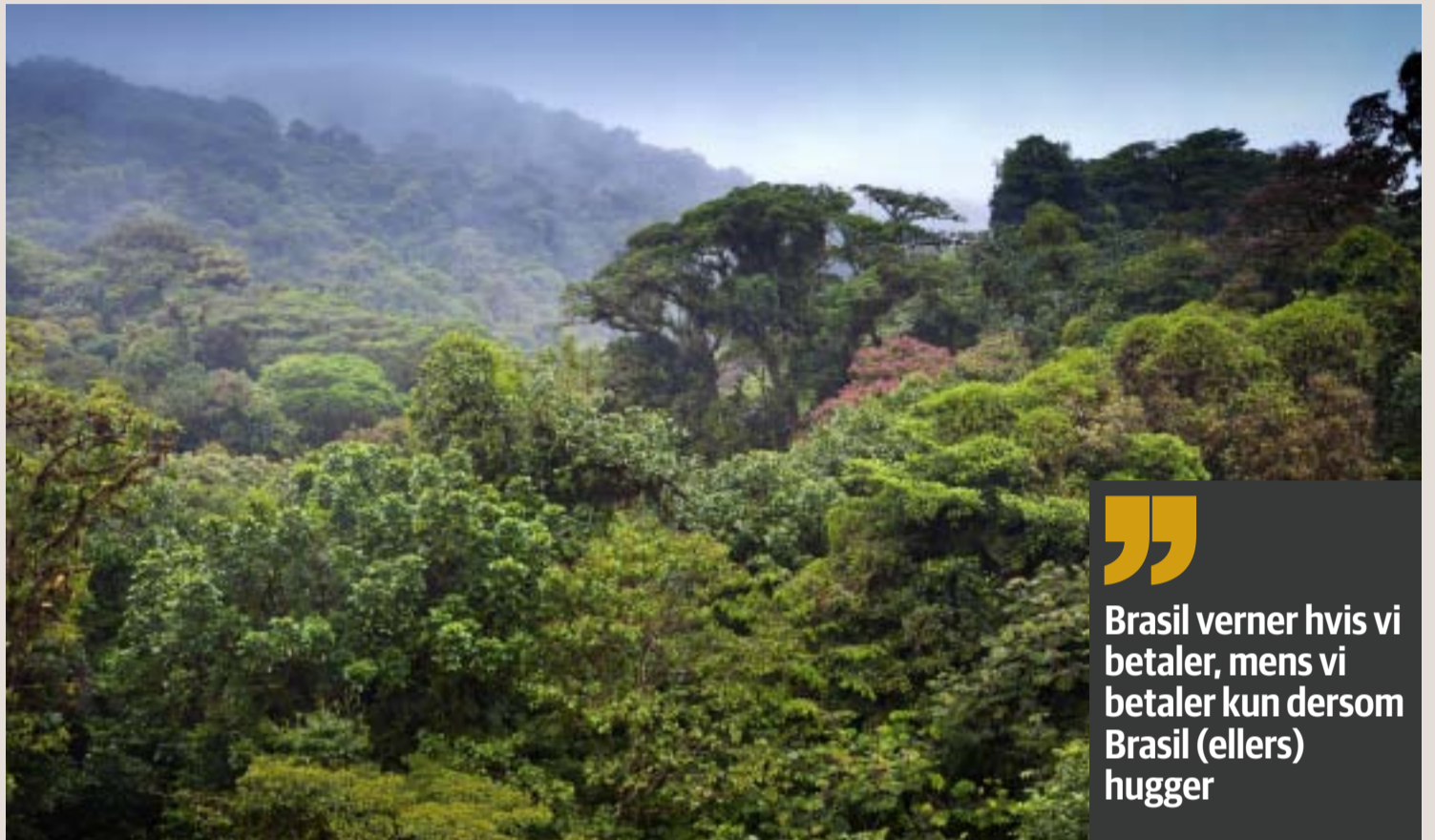
Verdenssamfunnet taper enorme verdier etterhvert som regnskogen hugges eller brennes. Biodiversitet går tapt og så gjør også livsgrunnlaget til de siste urbefolkninger. Avskoging er skyld i omtrent 25 prosent av kumulerte klimagasser og 10-15 prosent av de årlige utslippene. Kostnaden for verden er selvsagt umulig å beregne eksakt, men noen estimater ligger rundt 20-40 tusen milliarder per år. Samtidig viser beregninger at avskogingen kan halveres til en kostnad på 200-350 milliarder per år, altså kun to prosent av verdiene som tapes.

Det kan derfor virke som et mysterium at de rike i nord ikke betaler massivt for å bevare regnskogen i sør. Ikke minst ville økonomer forvente en slik løsning, og Ronald Coase har for lengst fått Nobelprisen for å forklare hvordan ulike aktører vil forhandle seg frem til effektive løsninger dersom én skader en annen. Likevel sliter Norge med å få andre land til å bidra skikkelig til vår regnskogsatsning.

Ny forskning forsøker å forklare paradokset. Kjernen i problemet kan ligge i følgende: En bruker eller eier av regnskog, som Brasil, vil forsøke å bevare skog dersom det forventes at rike land vil kompensere dem for dette på et senere tidspunkt. De rike vil imidlertid ikke finne det nødvendig med slik kompensasjon så lenge Brasil uansett bevarer det meste. Eller sagt enda enklere: Brasil verner hvis vi betaler, mens vi betaler kun dersom Brasil (ellers) hugger.

Resonnementet minner om en selvmodsigelse. Likevekten i dette «spillet» er at Brasil må hugge for at de rike skal være villige til å betale. Regnskogen vil forsvinne gradvis.

Det samme problemet oppstår uansett om de rike leier vern ved å betale årlige beløp heller enn et engangsbeløp. Om det er flere rike land som er interessert i å betale for vern blir problemet bare verre. Ett land vil da være fristet til å vente i håp om at noen andre

Det kan virke som et mysterium at de rike i nord ikke betaler massivt for å bevare regnskogen i sør. Her regnskogen i Costa Rica. Foto: Istock

Fredagskronikken

Bård Harstad

Forskningen

Hvem: Bård Harstad
Hva: «The Market for Conservation and Other Hostages»
Hvor: Akseptert i tidsskriftet Journal of Economic Theory

betaler isteden. Hugstraten må derfor øke dersom det er flere aktuelle betalere for at de likevel skal være villige til å betale.

Med en omformulering av paradokset kan vi skimte en

løsning. Her i nord er vi tjent med å skape en forventning om at vi vil betale senere, slik at Brasil verner allerede i dag. Når fremtiden kommer, vil vi imidlertid gjerne utsette denne betalingen. For å gjøre betalingen troverdig må vi forsøke å binde oss til masten med en eller annen metode. Å betale inn penger til et fond, slik Norge gjør, er ett alternativ. Dersom fondet har penger som senere må utbetales til de som bevarer, vil forventningene om dem kunne ha en umiddelbar effektiv på motivasjonen til å verne, selv om utbetalingen kommer senere.

Problemet med denne metoden er at det er vanskelig å få andre land til å bidra tilstrekkelig.

Alternativt kan man binde seg ved å signere internasjonale avtaler. Klimaavtalen som ble signert i Paris krever at land skal bevare skog. Avtalen tillater også handel med utslippsreduksjoner. Imidlertid gjenstår det å se hvordan disse to avsnittene av avtalen skal kobles, og om et rikt land vil kunne tillate seg å slippe ut mer hjemme dersom de betaler for regnskog et annet

sted. Mange tror at en slik kobling er helt nødvendig for at flere rike land skal være villige til å betale for regnskog.

Naturvernforbundet og Regnskogsfondet er skeptiske til en slik kobling, fordi de frykter at de rike da vil fortsette å forurense som før. Men det burde ikke skje: Dersom skogvern telles som utslippskutt kan taket på utslippene senkes uten at kostnadene øker dramatisk. De er også skeptiske fordi skogen lett kan brennes eller hugges senere, selv om den bevares i dag. Også dette problem kan lett løses: Den årlige betalingen til Brasil burde ikke tolkes som kompensasjon for de bevarer skog evig og for alltid, men for at hugsten utsettes enda ett år.

Forskningen er også relevant for skog her i Norge. Tidligere hugget grunneierne alt de maktet så snart de hørte rykter om fredning. Ordningen «frivillig vern» snur det hele, og innebærer at grunneiere kan foreslå vern selv og så bli kompensert. Med løfte om slik kompensasjon kan det lønne seg å bevare alt i dag. For at dette skogvernet skal

Brasil verner hvis vi betaler, mens vi betaler kun dersom Brasil (ellers) hugger

lykkes må det være troverdig at ordningen vil fortsette og at fondet ikke vil gå tomt. For at ordningen skal være treffsikker og bevare den eldste og mest verneverdige skogen burde beløpet differensieres og være større for slike områder.

For at vern skal lønne seg er det ikke avgjørende at pengene kommer alt nå. Det er troverdigheten og forpliktelsene som haster mest.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. Twitter: @bardharstad

Mer debatt på side 26-27

Må reddes fra Aker-kupp
Johan Olaisen

Roboter vil overta matproduksjonen
Pål Johan From

Norman tar feil
Jonas Gahr Støre

Kvalitetssvikt
Arvid Hallén

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Sverre Strandhagen **Telefon:** 22 00 13 93 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.